

Votre Programme Matmidim

Semaine du 14 au 18 avril 2024

Souguia n°127

ת"סד



Matmidim

Programme d'étude Mondial

Sujet de la semaine :

Pessah'

- Din du Hamets immangeable (2)-

Les pommades et le maquillage à base de Hamets

Pour la santé de

Haim Dan ben Juliette, Esther bat Raheli,
Chimon ben Juliette, Guershon ben Sarah

Tephila avant le Limoud

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׁלֵא יֵאָרַע דְּבַר תְּקֵלָה עַל יָדֵי, וְלֹא אֶכְשַׁל בְּדַבַּר הַלְכָה, וְיִשְׁמְחוּ בִּי חֲבֵרֵי, שְׁלֵא אִמְר עַל טָמֵא טְהוֹר וְלֹא עַל טְהוֹר טָמֵא, וְלֹא עַל מִתָּר אָסוּר וְלֹא עַל אָסוּר מִתָּר, וְלֹא יִכְשְׁלוּ חֲבֵרֵי בְּדַבַּר הַלְכָה וְאִשְׁמַח בָּהֶם. כִּי יִי יִתֵּן חֲכָמָה מִפִּי וְדַעַת וְתְבוּנָה. גַּל עֵינַי וְאִבִּיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרַתְךָ

Tephila après le Limoud

מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׁשִׁמְתָּ חֲלָקֵי מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ. וְלֹא שִׁמְתָּ חֲלָקֵי מִיּוֹשְׁבֵי קְרָנוֹת. שְׁאֲנִי מְשַׁכְּמִים וְהֵם מְשַׁכְּמִים. אֲנִי מְשַׁכְּמִים לְדַבְרֵי תוֹרָה וְהֵם מְשַׁכְּמִים לְדַבְרֵי בְטָלִים. אֲנִי עֲמַל וְהֵם עֲמַלִּים. אֲנִי עֲמַל וּמְקַבֵּל שְׂכָר וְהֵם עֲמַלִּים וְאֵינָם מְקַבְּלִים שְׂכָר. אֲנִי רֵץ וְהֵם רָצִים. אֲנִי רֵץ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, וְהֵם רָצִים לְבָאָר שְׁחַת. שְׁנֵאֲמַר וְאִתָּה אֱלֹהִים תּוֹרְדִם לְבָאָר שְׁחַת. אֲנִשִּׁי דְמִים וּמְרָמָה לֹא יִחְצוּ יְמֵיהֶם, וְאֲנִי אֶבְטַח בְּךָ

La Guemarra dans Pessahim rapporte l'avis de Rava qui pense que du Hamets qui a subit un certain niveau de détérioration n'est plus interdit de profit. Les Richonim ont été en contradiction si la permission concerne aussi sa consommation, ou si nous devons considérer que lorsque que quelqu'un le consomme en l'état, cela revient à lui donner une valeur de nourriture.

Cette Souguia permettra de nous pencher sur le Din des différents produits immangeables à base de Hamets comme le maquillage, les pommades etc...

Bon Limoud sur Matmidim !

Programme du dimanche

שולחן ערוך אורח חיים סימן תמב סעיף י **דיו שהוא מבושל בשכר שעורים, מותר לכתוב בו.**

משנה ברורה: (מד) דיו שהוא מבושל וכו' - ר"ל קודם זמן הביעור והטעם דעפצים ושאר דברים המרים שנתערב בו בודאי פגמוהו להשכר עד שאינו ראוי לשתייה אף לכלב ולכך מותר לכתוב בו במועד אבל אם בישל נכרי בפסח את הדיו הנ"ל אסור לכתוב בו כיון שלא נפסל השכר מאכילת כלב קודם זמנו:

(מה) מותר לכתוב בו - ולא חיישין שמא ישכח ויתן קולמוסו לתוך פיו כדרך הסופרים וחמץ שנפסל מאכילת כלב הלא אסור באכילה וכו"ל דזה דוקא כשאכלו בכונה ומשום דהוא אחשביה משא"כ בזה שהוא שלא בכונה אין קפידא [מ"א בשם תה"ד]:

תרומת הדשן סימן קכט

דכיון דמחשבינן ובעי למיכליה לא איפסיל לדידיה מאכילת אדם, וכ"ש מאכילת כלב. וכן משמע בפשיטות לשון אשירי לעיל. **אבל במה שנותן הקולמוס בפיו כדי להחזיקה, ואגב זה טועם מן הדיו בלא כוונה לא מחשבינן בהא מידי.** וק"ל הוא דדיו של י"נ אסור אפילו בכה"ג בלא מחשבינן, ולמ"ד סתם יינם אסור בהנאה לא שרי אפילו לכתוב בו אפילו אי נימא דאירי ר"י בדיו שנפסל משתיית כלב. בנ"ד מ"מ לא דמי דהתם הי"נ כבר חל עליו האיסור, בעוד שהיה ראוי לשתייה, ותו לא פקע מיניה איסור שתייתה ואיסור הנאה למאן דאסר בהנאה. ונהי נמי דאפשר דמדאורייתא פקע כה"ג; כדאמרין פ' בתרא דביצה [דף לח ע"ב] דאמר רב חסדא אפשר לנבילה שתיעשה שחוטה, כלומר שתהא מוסרחת ותהא מותרת מאז כשחיטה, מכל מקום מדרבנן לא פקע.

הגה"ה מ"מ שמעינן מיניה דהא מ"מ דיו המבושל בשכר חשוב נפסל מלאכול לכלב, דאל"כ היה אסור להשהותו, דהא שכר שעורים שעושין באשכנ"ז חמץ גמור הוא, ולא על ידי תערובת וחייבין עליו כרת, כך כתבו התוספות שנ"ץ בריש פסחים ואשירי פ' אלו עוברין, וגבי חמץ גמור תניא פת תרומה שעטיפשה ועדיין ראוי [שמא צ"ל: ראויה] היא לכלב, נשרפת עם הטמאה בפסח, ע"כ.

ותדע דהא לא קאמר רבא חרוכו לאחר זמנו דמותר בהנאה, אלא דוקא קודם זמנו משום דתו לא חל עליו האיסור, ונ"ד נמי לא חל עליה האיסור, אבל דיו דיי"נ הוי כחרכו לאחר זמן. ואחד מהגדולים העתיק בשם רא"ם: דיו המבושל בשכר מותר להשהותו בפסח, ע"כ. אין להוכיח מזה לאסור לכתוב בו, מדלא כתב להתיר רק השהה. דרמב"ם דלעיל כתב נמי על הטרייק"א, ואף על גב דמסתמא שרי ליה בהנאה דגרע טפי מפת שעטיפשה, הנראה לע"ד כתבתי.

שאלה: דיו שהוא מבושל בשכר שעורים, ובסממני הדיו כגון טחינת עפצים ויטראו"ל שאנו קורין גליצ"ן שטיי"ן, שרי לכתוב בו בפסח או לאו?

תשובה: יראה דשרי לכתוב בו, וראה מהא דגרסינן פ' כל שעה וכדרבא. דאמר רבא, חרוכו קודם זמנו מותר בהנאה לאחר זמנו, וכתב אשירי והוא שנפסל מלאכול לכלב, כגון פת שעטיפשה. ויש שרוצים לומר דאפילו באכילה שרי דעפרא בעלמא הוא, ולא מסתברא; אף על גב דבטלה דעת האוכלו אצל כל אדם, מ"מ כיון דאיהו קאכיל ליה אסור, וכ"כ הרב הברצלונ"י וק"ל ע"כ. וכעין זה כתב הרמב"ם: דבר שנתערב בו חמץ, אף על פי שאינו מאכל אדם כלל, כגון הטרייק"ק וכיוצא בהן אף על פי שמותר לקיימו אסור לאוכלו עד לאחר הפסח אף על פי שאין בו מן החמץ אלא כל שהו ע"כ.

ונראה דדיו המבושל בסממנים דלעיל, שהן מרים יותר מראש ולענה ודאי נפסל משתיית כלב קודם הפסח, והוי כחרכו קודם זמנו דמותר בהנאה לאחר זמנו. ואף על גב דכתבו תוס' פ' אין מעמידין [פסקי התוס' ע"ז לדף ל"ג ע"א ד"ה האי] בשם ר"י דדיו המבושל ביי"נ [ביין נסך], למאן דפסק דסתם יינות אסור בהנאה, לא שרי לכתוב באותי [שמא צ"ל: באותו] דיו. ואפי' רבינו תם דפסק סתם יינות מותר בהנאה, נכון להחמיר משום דלפעמים נותן הקולמוס בפיו בעוד שיש עליו דיו, והוא נעשה מין של נכרים ע"כ. וא"כ לפ"ז יש לנו להחמיר ג"כ בדיו של שכר בפסח מהאי טעמא, דהא מסיק אשירי וכן בשם הרב הברצלונ"י, דאסור באכילה וכן משמע מדברי הרמב"ם דלעיל. וי"ל דלא צריכין להחמיר בנ"ד, דנראה דהא דאסרי גאונים דלעיל חמץ שחרכו קודם זמנו באכילה, היינו משום

Programme du lundi

חומ

סי' תמ"ב סעיף י'

שני

בעניני סבוגים ותמרוקים:

א. סבון לרחיצה או לרחיצת כלים, אף אם היה מעורב בהם חמץ הרי כבר נפסל מאכילת כלב קודם הפסקה וגם בטל קודם הפסקה, ואף אם אחשביה לחומרים העשויים מחמץ, מ"מ לא אסרינן מטעם אחשביה אלא אם אחשביה לאכילה, אבל אחשביה להנאה ונפסל בזדאי מאכילת כלב קודם הפסקה, אין צוה איסור וכמבואר בגמ'.

וביותר להחזיקם בפסקה, ואף להשתמש בהם, ואין לומר צוה סיכה כשחיה [כה] דאחשביה שייך באכילה שע"י שאוכל מאכל פגום הרי הוא מחשיבו למאכל, אבל אם סך הרי הוא לא נתן לזה חשיבות של אכילה, אלא שימוש של סיכה, דע"י אחשביה מחזיר לו שם "אוכל", אבל ע"י סיכה אינו מקבל שם אוכל, ופשוט הוא דמשקין הראויין רק לסיכה אין עליהם תורת אוכל לענין חמץ.

ובד"ש דחידוש הרא"ש לאסור חמץ שנפסל מאכילת כלב לאוכלו משום אחשביה לאכילה, אבל בהנאה מותר, לכן שמן שנפסל מאכילת כלב ומעורב בו חמץ או טעם חמץ והם נפסלו מאכילת כלב בזדאי קודם פסקה, אין לומר דאחשביה להנאה של שימוש בשמן, דלא נחחדש אחשביה אלא כשמשתמש בו לאכילה ולא להנאה, ומותר להדליק ממנו לאורה בפסקה, אם ידוע שהחמץ שבו נפסל בזדאי קודם פסקה מאכילת כלב.

ואף שמוותר מעיקר הדין, נוהרים שלא לשים סבון זה בכלי אכילה.

ב. וה"ה לענין תמרוקי נשים, או חומר שמנקה עדשות וכיוצ"ב, אף שיש בהם חשש שמעורב בו ספירט יש להקל, אם ידוע שבזדאי נפסל מאכילת כלב מלפני פסקה.

ג. משחות שיניים, דינס כנ"ל, ועיין עוד לקמן.

ד. חומרי ניקוי דינו כנ"ל.

ד"ו, משחת שיניים, רע"ז עכברים

(ג) בשבר שעורים. והוא מדברי

התרומה הדשן [כט] שכתב,

דיו שהוא מזוהל בשכר שעורים שרי לכתוב בו וכדאמר רבא חרכו קודם זמנו מותר בהנאה לאחר זמנו, ואע"ג דכתבו החוס' דאסור לעשות דיו מ"ן נסך משום דלפעמים נותן הקולמוס בפיו בעוד שיש עליו דיו וא"כ היה לו לאסור ג"כ לענין חמץ דאע"ג שנפסל מאכילת כלב מ"מ אסור לאוכלו בפסקה, י"ל הא דאסור לאוכלו בפסקה היינו טעמא מאחר שמכין לאוכלו אחשביה ולא מיקרי לגבי ידיה מיפסל מאכילה אבל גבי דיו במה שנותן הקולמוס חוץ פיו כדי להחזיקו בזה לא מחשביה אוכל.

ובמג"א [ד] כתב, דכיון שנותן שלא בכונה

ליכא קפידא דדוקא לאוכלו בכונה

אסור דאחשביה.

משחת שיניים, או מה שקרוי מי-פה

לשטיפת הפה ופולטים אותו מיד,

ואינו ראוי לאכילת כלב מלפני פסקה מותר

להשתמש בהם בפסקה דמש"כ המג"א לגבי

דיו "שנותן שלא בכונה" היינו שלא בכוננה

אכילה, וה"ה דברים הללו אין לו בהם כוננה

אכילה.

רע"ז עכברים העשוי מחיטים המנופים

ברעל, כיון שאינו ראוי למאכל כלב אין

בו משום כל יראה, וכיון שמזהירים שהוא

מסוכן ואי אפשר לקלף לגמרי את הרעל הרי

הוא מסוכן ואינו ראוי אף שמד ענמו היה

ראוי לאכילה, מ"מ שרי בפסקה.

Programme du mardi

שו"ת אור לציון חלק ג פרק ח - דיני תערובת חמץ אות ו

ו. שאלה. סבונים, משחת שיניים, בשמים ותמרוקים, האם יש לחוש בהם משום חמץ בפסח.

תשובה. סבונים, משחות שיניים, משחות כלים וחומרי ניקוי, בשמים ותמרוקים, אינם ראויים לאכילה כלל, ואין בהם חשש חמץ בפסח, ומותרים בשימוש בפסח ואינם צריכים הכשר.

הערות פרק ח - דיני תערובת חמץ הערה ו

ו. בשו"ע בסימן תמ"ב סעיף ט' כתב, חמץ שנתעפש קודם זמן איסורו ונפסל מאכילת כלב, או ששרפו ונחרך עד שאינו ראוי לכלב, או שייחדו לשיבה וטח אותו בטיט, מותר לקיימו בפסח. והנה בגמ' בפסחים דף כ"א ע"ב מבואר שחמץ (שנפסל מאכילת כלב) מותר בהנאה לאחר זמנו, אלא שנחלקו הראשונים אם מותר הוא באכילה. שהר"ן שם כתב שה"ה שמותר באכילה, אלא לפי שאין זה דרך אכילה נקט לשון הנאה. והרא"ש שם כתב שרק בהנאה שרי, אבל באכילה, כיון דאיהו קא אכיל ליה, אסור. והיינו משום דמדאכליה אחשביה. והנה כיון שהסבונים וחומרי הניקוי והמשחות והתמרוקים אינם ראויים לאכילה כלל ופסולים לאכילת כלב, א"כ מותרים הם בשהיה ובהנאה לכו"ע, ומותר להשתמש בהם בפסח.

ואמנם יש שחששו להשתמש בחומרים אלו, ומשום דקיי"ל סיכה כשתיה, (ראה ב"י יו"ד סימן פ"ד בבדק הבית שם ושם בסימן קי"ז ובכנה"ג שם אות י"ז ובזבחי צדק שם אות מ"ה. וראה עוד בפר"ח שם ס"ק ד' ובמחבר"ר בסימן תרי"ד), וכמו שחשש הש"ך ביו"ד סימן קי"ז בנקודות הכסף לרחוץ בסבון הנעשה מחלב, וכן כתב בבאה"ל בסימן שכו" סעיף י' ד"ה בשאר חלב, שנכון לחוש לדעת המחמירים שלא לרחוץ בסבון הנעשה מחלב, ע"ש.

אולם מלבד שאף בסבון הנעשה מחלב נראה עיקר שאין בו איסור, ומשום שאין לומר סיכה כשתיה אלא בדבר הראוי לאכילה ולא בדבר פגום. (וראה גם בפר"ח ביו"ד שם ס"ק ד' ובערוה"ש שם סעיף כ"ט ובחזו"א דמאי סימן ט"ו ס"ק א'), הרי כאן בחומרים אלו שהחמץ נפסל מאכילה קודם זמנו, ולא חל עליו איסור כלל ומותר בהנאה, א"כ אף שהסכימו הפוסקים לחוש לחידושו של הרא"ש שלענין אכילה אמרינן מדאכליה אחשביה, ואף זה אין זה אלא מדרבנן כמבואר בט"ז בסימן תמ"ב ס"ק ח', א"כ לענין סיכה, שכל דין סיכה כשתיה הוא מדרבנן, כמבואר בדברי התוס' בנדה דף ל"ב ע"א ד"ה וכשמן, לא נוסף לומר מדסך ביה אחשביה, אלא כל שנפסל מאכילת כלב קודם זמנו, מותר ליהנות ממנו בכל צורה, ואף דרך סיכה. ועל כן אין צריך להחמיר ולחזר אחר סבונים וחומרי ניקוי, בשמים, ותמרוקים שאינם ראויים אף לאכילת כלב שיהו דוקא כשרים לפסח.

ואף משחת שיניים שפסולה מאכילת כלב מותר להשתמש בה בפסח ואין לחוש שמא יבלע ממנה. שכיון שלא מכוין לאכילה, לא שייך למימר מדאכליה אחשביה. וכן מבואר בדברי התרומת הדשן שהביא מרן בסימן תמ"ב סעיף י', שמותר לכתוב בדיו שהוא מבושל בשכר שעורים. וכתב בתרוה"ד שם, דלא חיישינן שיתן קולמוסו לתוך פיו כדרך הסופרים, דדוקא לאוכלו בכוונה אסור משום אחשביה. והובא במג"א שם ס"ק ט"ו. והוא הדין הכא, שאינו מכוין לאכילה.

והוא הדין לענין אודם שנפסל מאכילת כלב, ונותנים אותו על השפתיים, (באופן שאין בעיה מצד צניעות), שאין לחוש בו משום חמץ בפסח, שאף שלפעמים נבלע עם האוכל, כיון שאין מכוונים לאכילה שרי, וכמו שנתבאר, ואין צריך לחזר שיהא כשר לפסח דוקא.

וכל שכן שמותר להשהות אותו, ואין צריך לזרוקו או למוכרו לנכרי, שכן לענין שהיה, כל תערובת חמץ שאינה בעין, ואינה ראויה לאכילת אדם, אף שראויה לכלב מותרת בשהיה, כמבואר בשו"ע בסימן תמ"ב סעיף ד'. וכאן אף אם יש חשש חמץ, אין זה אלא בתערובת, ודי באינו ראוי לאדם כדי להתיר בשהיה.

Programme du mercredi - jeudi

קובץ מוריה - ניפן תש"ע - עמ' קפ

הרב יצחק מרדכי הכהן רובין
רב ומר"ץ בהר נוף עיה"ק ירושלים
ור"ן בכר"צ כראשות הגר"נ קרליץ שליט"א

השימוש בתמרוקים ומיני בשמים בפסח

נידון זה של שימוש בתמרוקי הנשים ומיני בשמים בפסח בא כבר בכתובים בדברי הפוסקים האחרונים והיות ויש בזה כמה נידונים חדשים גם ישנים ראינו לנכון לשוב ולשנות פרק זה בקצירת אמרים, ואין ברבירנו אלא הצעת דברים לשאלה שרבים צריכים לה הן לשאלת הנשים והן למיני הזילוף שמזלפים בכתים ליתן ריח טוב בחדרים, שכל מיני הבישום מורכבים מאלכוהול שיתכן שיש בו חשש חמץ.

וישראל קדושים ונזהרים בפסח אף ברברים שמתרים מדינא ולכן אין כוונת הדברים לשנות ממנהגים שנהגו בהם או חומרות שהחמירו עליהם קהל ועדה, אלא לברר מה עיקר דינם של אותם מיני בשמים שאין עליהם ידיעה ברורה האם הם מכילים חמץ אם לא, ולעניין מעשה הדברים מסורים לגדולי ההוראה שליט"א אשר מפיהם אנו חיים.

ויש לברר בזה כמה נידונים: [א]. גדר חמץ שנפסל המותר בהנאה בפסח. [ב]. רבר שעירבו בו חומר פוגם אלא שאפשר לחזור ולתקנו. [ג]. סיכה כשתיה. [ד]. נפסל מאכילה ואינו נפסל מסיכה. [ה]. השוואת תמרוקים ומיני בשמים לדין קנפת שאור שיחדה לשיבה. [ו]. שימוש בתמרוקים בדרך של אינו מתכוין. [ז]. בירור המציאות של מקורות האלכוהול המשמשים על פי רוב לתעשיית התמרוקים.

חשש השימוש במיני תמרוקים המכילים אלכוהול

א. אלכוהול מופק ממינים שונים הן ממיני דגן הן מיין והן משאר ירקות כגון תירס, תפוחי אדמה וכו'. אלכוהול המופק מחמשת מיני דגן דינו כחמץ ואסור באכילה ובהנאה, והיות שהבסיס ברובם ככולם של מיני הבישום ומטהרי האויר תכשירי שיער לנשים קרם ידיים ומיני תמרוקים שונים, הוא אלכוהול יש לברר אם צריך לחוש שמא האלכוהול הנמצא באותם מיני בישום שמעוניינים להשתמש בהם בפסח הוא חמץ, וכל ספק בכה"ג בעינן להחמיר בו בפסח, אלא שכיון שכתהליך היצור מערכים חומרים פוגמים בחוך האלכוהול, יש לרדן האם מותר להשתמש בו בפסח.

ב. והנה קיימא לן שחמץ שנפסל קורם הפסח מותר בהנאה בפסח וזהו הדין המבואר בריש פרק כל שעה רף כא: אמר רבא חרכו קורם זמנו מותר בהנאה אפילו לאחר זמנו. וכתב הרא"ש שם סי' א' דהיינו כגון שנפסל מאכילת כלב דומיא דפת שעופשה, והוסיף הרא"ש שהני מילי בהנאה אבל באכילה אסור אע"פ שבטלה דעת האוכל אצל כל אדם מ"מ כיון דאיהו קאכיל ליה אסור.

וכן נפסק בשו"ע אור"ח סי' תמ"ב סעיף ט' חמץ שנחפשו קורם זמן איסורו ונפסל מאכילת הכלב או ששרפו באש (קורם זמנו) ונחרך ער שאינו ראוי לכלב או שייחדו לשיבה וטח אותו בטיט מותר לקיימו בפסח. ועיין בט"ז שם שכתב שסברת אחשביה היא מררבנן.

ג. והנה לא נתבאר להדיא בכל דבר ודבר מהו שיעור הפגימה שמחשיב לחמץ כנפסל מאכילת כלב, ומצינו בדברי תרה"ד סי' קכ"ט שרן אודות ריו המבושל בשעורים שמותר לכתוב בו בפסח ונפסק להלכה בשו"ע סי' תמ"ב סעיף י', וטעם ההיתר דכיון שמערכים בתוכו עפצים ושאר דברים המרים א"כ בודאי השכר פגום ונפסל משתיית כלב ולכן מותר ליהנות ממנו ולכתוב בו בפסח.

וא"כ הרין נותן שכל מיני התמרוקים והסבונים ומשחות ומיני ספריי ובשמים שמערכים בהם חומרים מרים גם הם בכלל נפסל מאכילת ושתיית כלב ומותר לקיימם וגם ליהנות מהם בפסח.

ד. ואין לומר בזה סברת "אחשביה" ונימא דמכיון שהארם החליט להשתמש כהני תמרוקים א"כ אחשביה לחמץ שבתוכם, ולא מצינו סברת אחשביה אלא באכילה רבזה שייך למימר שאם האדם החליט לאכול רבר שנפסל מאכילת כלב שמע מינה דחשוב אצלו, אבל כל שימוש אחד שאינו שימוש של אכילה הוא כשאר הנאה דשריא וכמו שמותר ליהנות שאר הנאות מחמץ שנפסל, ולא אמרינן שעצם השימוש ברבר שנפסל משווה ליה לחמץ, ה"נ הנאה זו שריא.

נמצינו למדים שכל רבר שנפסל מאכילת כלב לפני הפסח מותר ליהנות ממנו בפסח, ואם בא לאוכלו כתבו הראשונים שהדבר אסור ואמרינן בזה סברת אחשביה.

אחשביה באינו מתכוין

ה. עיין בדברי תרה"ד סי' קכ"ט שרן בעניין דיו הנעשה משעורים שנפגם לפני הפסח, דשרי לכתוב בו בפסח, וכתב דלא חיישינן שמא ישכח הסופר ויתן קולמוסו לתוך פיו כדרך הסופרים, ויעבור על אכילת חמץ בפסח כדין האוכל חמץ פגום, וטעמו רכל דין אחשביה הוא דוקא כשאוכלו בכוונה משא"כ בזה שאוכלו שלא בכוונה אין קפידא. ומזה יש ללמוד לגבי מיני אודם שהנשים שמות על שפתיהן שאם האדם נפסל מאכילת כלב, אזי אין לחוש שמא יכנס מעט מהאודם לתוך פיה, דכיון שהדבר נעשה בלי כוונה, אין לחוש בו דומיא דריו הנ"ל.

סיכה כשתיה

ו. אלא שלכאורה יש לעיין בדין זה שכתבנו שכל מיני התמרוקים שהחמץ שבהם נפסל מאכילת כלב מותרים בשימוש כיון ששימוש זה אינו שימוש אכילה, מדין סיכה כשתיה, שנחלקו בו הראשונים, עיין תוס' יומא דף עז. ונדה דף לב; ועיין ש"ך בנקה"כ יור"ד סי' קי"ז מה שהאריך בזה, ועיין רמ"א סי' שכ"ו גבי רחיצה בסבון ובחלב בשבת ועיין בהגר"א שם שנקט כרעת הראשונים שנקטו שדין סיכה כשתיה נאמר אף בחלב ולא רק בשמן, וכן הוא נוהג בכל האיסורים ולא רק לגבי יום הכיפורים וחרומה ואיסורי הנאה, והבה"ל שם הביא דמנהג העולם להקל בכורית העשוי מחלב ורק איזה מרקדקין זהירין בזה, והוסיף דאם מצוי להשיג בורית העשוי שלא מחלב בוראי נכון לחוש לדעת המחמירין.

והנה רין סיכה כשתיה כתבו הראשונים שהוא מדרבנן, והיינו שאנו מתייחסים לרבר הנבלע בגוף כשתיה והוא אסמכתא מדכתיב "ותבוא כמים בקרבו וכשמן בעצמותיו".

ורבים התקשו בדברי הפוסקים שחששו לסיכה כשתיה כבורית, שאף אם נקטינן דסיכה כשתיה, היינו שאנו דנים שכל דבר שנבלע בגוף כאילו נכנס דרך הפה, מ"מ כל זה ברבר שאינו פגום אבל כבורית שנפסלה מאכילת כלב מהכ"ת נימא שיש בה איסור סיכה שהרי כיון שנפגמה תו אין עליה שם אוכל כלל ופקע ממנה שם איסור, ומי שיאכל בורית כזו אין בו איסור, אי לאו סברת אחשביה, וכאן שאין הוא אוכל אלא סך מהכ"ת ייאסר נזוה פשוט לפי סדר עשיית הבורית במשך כל השנים שהוא נפסל מאכילת כלב, עיין בדברי הצמח צדק סי' צ"א שתואר את סדר עשיית הבורית. ובשלמא בחלב שהוא ראוי ואינו נפסל שפיר שייך לדון סיכה כשתיה אבל בדבר פגום מנלן, וחמה אמאי לא חילקו בזה בין חלב לבין בורית. ועיין פר"ח שם סי' קי"ז ש"כ ד' שכתב שאף לפוסקים האוסרים סיכה כשתיה מ"מ יש להתיר לרחוץ בבורית אע"פ שהוא עשוי מחלב לפי שהוא פגום.

[...]

העולה מהנ"ל:

ישנם סברות שונות שיש לרדן בהם בעניין השימוש בתכשירים שיש בהם אלכוהול, והם:
[א.] האם הדבר נפגם בגדר שאינו ראוי לאכילת כלב, ובפשטות חומרים אלו פגומים לגמרי, גם לרבות שהאלכוהול עובר פיגול המונעו כאכילה, ואין לרדן בזה סברת אחשביה כיון שאינו נעשה דרך אכילה, וגם לגבי מיני אודם ששמות הנשים אין לחוש שמא יכנס לפיהם דכיון שאינן מתכוונות לכך לא אסרו בזה. אלא שמצינו מחלוקת בין האחרונים בחמץ שנפגם שאפשר לתקנו האם דינו כפגום דאולינן בחר השתא או שמא אזלינן בחר האפשרות שאפשר לתקנו.

[ב.] בענין סיכה כשתייה בדבר הפגום מנהג העולם כפי שהעידו הפוסקים היה להקל, גם יש לרדן שמיני בושם ואיפור ששמות הנשים אינו בגדר סיכה, דכיון שאין מטרתן להכליע אותן בגוף אלא שיהיה מונח על גביו אין זה דומה לסיכת שמן. אלא שיש החוששים לדעת המחמירין משום חומרא דפסח.

[ג.] יש לרדן בכל מיני התרסיסים והבשמים והתמרוקים שמוותרים בהנאה דלא גריעי מקופת שאור שייחדה לשיבה שמוותר ליהנות ממנה בפסח, ועכ"פ מסתברא שמיני תרסיסים המיועדים לתת ריח טוב בבית שיש לרדן בהם היתר מדין קופת שאור שייחדה לשיבה. ולפי סברא זו בודאי שאין איסור להשהותה בפסח, ואין צריך למוכרה לנכרי.

[ד.] לפי מה שנתברר בשנים האחרונות רוב האלכוהול בחעשיית התמרוקים מקורו מאלכוהול שאינו חמץ, ואם כנים הדברים אזי בכל ספק יש לומר כל דפריש מרובא פריש ויהיה מותר בשימוש. אלא שיש לברר בכל עת אם אכן הרוב קיים.

[ה.] ולענין מעשה שמעתי מכמה גדולי הוראה שליט"א שהעיקר לדינא בכל זה כדעת המתדיין להשתמש בפסח במיני סבון ושמפו לשיער וכן שרי לנשים הרגילות בכך להשתמש בכל מיני תמרוקים ומיני איפור ומיני אורס ובושם, אף כשלא נתברר להדיא שאינם מכילים חמץ, ושיש החוששים בזה משום חומרא דפסח.

כאמור בראש דברינו אין במה שנכתב לשנות ממסורת בית אבות או ח"ו להקל במקום שנהגו להחמיר אלא לברר את עיקרי הדברים בקצידת אמדים.

Liste des 127 Souguiot étudiées sur Matmidim

H'AGUIM

Hanouka 8. Emplacement de la Hanoukia 44. 45. Ner Ich oubeto 111 - 113. Le Chamach	Pourim 16. Michloah' Manot et Matanot Laevyonim 85. Zakhor et Méh'iyat Amalek	Pessah 20. Biour H'amets 58. Bedika des miettes 86. 87. 88. Vente du Hamets 127. Hamets immangeable	Sefirat Haomer 21. Un seul grand compte 89. 90. Un enfant qui devient adulte au milieu de la Sfira Ben Hametsarim 100. 3ème Beit Hamikdash	Roch Hachana 35. Les trois Livres 101 - 103. Tkiot Choffar Soukot 36. Mitstaer 104 - 106. Ma'amid
--	--	--	--	--

BRAKHOT

1. Birkot Hatorah 2. Choméa Kéoné 3. Arévout 4. Kavana dans le Chema 5. Position pour le Chema 6. Méah Brah'ot 7. Amen Yetoma 9. Les quantités pour les Brah'ot	10. Les Brah'ot de consommation 11. Brakha Chéeina Tsrih'a 12. Ikar Vétafel 13. Méein Chaloch 14. Brah'a sur un interdit 15. Anigrone 17. Birkat Haguefen	18. Natei Inchei 19. Birkat Haréah' 22. Les jus 23. Trima 24. Pat Kisin (1) 25. Pat Kisin (2) 26. Les Apéritifs 27-31 Zimoun 32. Tefilat Haderekh	33 -34. Birkat Hagomel 38. Chéhéh'éyanou sur un nouveau fruit 39. Chéhéh'éyanou sur un nouveau Keli 40. Chéhéh'éyanou sur les Mitsvot 41. Hatov Véhamétiv sur le vin	42. Cheva Brah'ot (1) 43. Cheva Brah'ot (2) – Panim H'adachot 46. Birkat Halevanah 47-49. H'azarat Hachats'
--	---	---	--	--

SOUGUIOT GENERALES

37. Bal Tossif 50. Tokh Kédé Dibour	51-52. Ein Chaliah' Lidvar Avera	53. Mitsva bo yoter Mibichlouh'o 54. Mitsvot lav lihanot nitanou	55-56. Mitsvat Assei Chehazman grama 57. Zerizim makdimim lemitsvot	71. 72. Haossek Bamitsva Patour Minhamitsva 89. 90. Les actions de l'enfant
--	----------------------------------	---	--	--

CHABBAT – Melekhet Mah'chevet

Chabbat – Les Derabanan

59. 60. 61. Mit'assek 62. 63. 64. Davar Chééno Mitkaven 65. à 68. Psik Récheh	75 à 79. Grama 80. Chinouy 69. 70. Melakha chéeina tsrikha légoufah	91 à 95. Réhitsa BéChabbat VéYom Tov 107 – 110. Nerot Shabbat		
---	---	--	--	--

HACHKafa - PENSEE JUIVE

EVEN HAEZER

YOREI DE'AH

H'OCHEN MICHPAT

81 à 84. Tsaar Baalei Haim	96 à 99. Yih'oud	73. 74. Maaser sur les gains	114 – 117. Adam Hamazik Béoness 118 -121. Th'ilato bépchia vessofo béoness	122-126. Néfech bénefech
----------------------------	------------------	------------------------------	---	--------------------------